

ETS 012

EUROOPA AJUTINE SOTSIAALKINDLUSTUSSKEEMIDE LEPING, MIS HÕLMAB VANADUS-, INVALIIDSUS- JA TOITJAKAOTUSHÜVITISTE SKEEME

Sõlmitud 11. detsembril 1953. a Pariisis

Lepingule alla kirjutanud Euroopa Nõukogu liikmesriikide valitsused, arvestades, et Euroopa Nõukogu eesmärk on saavutada oma liikmete seas suurem ühtsus, et muu hulgas soodustada nende sotsiaalset arengut;

kinnitades Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsioonides sätestatud põhimõtet, mille järgi kohaldatakse lepinguosalise riigi kodanikule teise lepinguosalise riigi õigusaktide alusel makstavaid vanadus-, invaliidsus- ja toitjakaotushüvitisi võrdselt selle riigi kodanikega;

kinnitades ka põhimõtet, et lepinguosalise riigi kodanik peab saama hüvitisi, mis tulenevad kahe või enama lepinguosalise riigi vahel vanadus-, invaliidsus- ja toitjakaotusküsimustes sõlmitud lepingutest;

soovides need põhimõtted kuni kahepoolsetele lepingutele tugineva üldise konventsiooni sõlmimiseni ajutise lepingu abil ellu viia, on kokku leppinud järgmises.

Artikkel 1

1. Käesolev leping kehtib kõigi nende sotsiaalkindlustust reguleerivate õigusaktide kohta, mis on lepinguosalise riigi mistahes territooriumiosal jõus lepingu allakirjutamise ajal või mis jõustuvad hiljem ja mis käsitlevad:

- vanadushüvitisi;
- invaliidsushüvitisi, v.a tööõnnetusskeemi alusel makstavaid hüvitisi;
- toitjakaotushüvitisi, v.a matusetootusi ja tööõnnetusskeemi alusel makstavaid hüvitisi.

2. Käesolev leping kehtib nii osamakseliste kui ka osamakseta hüvitiste skeemide kohta. Leping ei kehti sotsiaalabi ega riigiteenistujate eriskeemide või sõjavigastuse või võõrriigi okupatsioonist tingitud vigastuse eest makstava hüvitise kohta.

3. Käesoleva lepingu tähenduses sisaldab sõna *hüvitis* ka hüvitise lisa.

4. Sõnu *lepinguosalise riigi kodanik* ja *lepinguosalise riigi territoorium* kasutatakse tähenduses, mille on lepinguosaline riik neile andnud Euroopa Nõukogu peasekretärile saadetud deklaratsioonis, mis edastatakse teistele lepinguosalistele riikidele.

Artikkel 2

1. Lepinguosalise riigi kodanikul on, arvestades artiklit 9, õigus saada samadel alustel teise lepinguosalise riigi kodanikuga selle riigi õigusaktides ette nähtud järgmisi hüvitisi:

- invaliidsushüvitist, nii osamakselise kui ka osamakseta skeemi korral, kui ta on saanud selle riigi territooriumil tavaliseks elanikuks enne, kui esmakordselt meditsiiniliselt tõestati tema haigestumine invaliidsust põhjustanud haigusesse;
- osamakseta skeemi alusel makstavat hüvitist, kui ta on olnud elanik sellel territooriumil kokku vähemalt viisteist aastat pärast kahekümneaastaseks saamist ning ta on olnud tavaline elanik sellel territooriumil pidevalt vähemalt viis aastat vahetult enne hüvitisnõude esitamist ja on jätkuvalt tavaline elanik sellel territooriumil;
- osamakselise skeemi alusel makstavat hüvitist, kui ta on elanik ühe lepinguosalise riigi territooriumil.

2. Kui lepinguosalise riigi õigusaktid piiravad selle kodaniku õigusi, kes ei ole sündinud nimetatud riigi territooriumil, kohaldab see riik teise lepinguosalise riigi territooriumil sündinud teise riigi kodanikule õigusakte, mida ta kohaldab oma territooriumil sündinud oma kodanikele.

Artikkel 3

1. Iga artiklis 1 nimetatud õigusaktide suhtes kohaldatav leping, mis on sõlmitud või sõlmitakse vähemalt kahe lepinguosalise riigi vahel, kehtib lepingu artiklit 9 arvestades võrdselt nende kodanikega ka teise lepinguosalise riigi kodaniku kohta niivõrd, kuivõrd leping näeb nimetatud õigusaktide täitmiseks ette:

- otsustada, milliste õigusaktide alusel on isik kindlustatud;
- säilitada omandatud või omandatavad õigused ning summeerida kindlustusperioodid ja nendega samaväärsed perioodid, et arvutada hüvitise suurus ja aeg, millest alates on õigus hüvitist saada;
- maksta hüvitist isikule, kes elavad sellise lepingu sõlminud lepinguosalise territooriumil;
- täiendada ja hallata selles lõikes käsitletud lepingut.

2. Lõige 1 ei kehti nimetatud lepingu ühegi sätte kohta, mis käsitleb osamakseta skeemi alusel makstavaid hüvitisi, välja arvatud juhul, kui asjassepuutuv kodanik on olnud elanik selle lepinguosalise riigi territooriumil, kelle seaduste alusel ta hüvitist nõuab, kokku vähemalt viisteist aastat pärast kahekümneaastaseks saamist ja on olnud tavaline elanik sellel territooriumil pidevalt vähemalt viis aastat vahetult enne hüvitisnõude esitamist.

Artikkel 4

Kui käesoleva lepingu puudumisel ei ole asjassepuutuva kahe- ja mitmepoolse lepingu alusel hüvitist määratud või hüvitise määramine on edasi lükatud, määratakse või ennistatakse hüvitis käesoleva lepingu jõustumisest alates kõigis nõudega seotud lepinguosalistes riikides, kui nõue on esitatud lepingu jõustumisest alates ühe aasta jooksul või pikema aja kestel, mille võib määrata lepinguosaline riik, kelle õigusaktide alusel hüvitist nõutakse. Kui selle tähtaja jooksul nõuet ei esitata, määratakse või ennistatakse hüvitis nõude esitamise päevast või sellisest varasemast kuupäevast, mille on määranud lepinguosaline riik.

Artikkel 5

Käesolev leping ei kitsenda hüvitise saajale soodsamate siseriiklike õigusaktide, rahvusvaheliste konventsioonide või kahe- või mitmepoolsete lepingute kohaldamist.

Artikkel 6

Käesolevat lepingut ei kohaldata neile siseriiklikele õigusaktidele, mis käsitlevad kindlustatud ja muude isikute osalemist sotsiaalkindlustuse korraldamises.

Artikkel 7

1. Käesoleva lepingu lisas 1 on nimetatud iga lepinguosalise riigi need sotsiaalkindlustusskeemid, mille suhtes kohaldatakse artiklit 1 ning mis kehtivad selle riigi mis tahes territooriumi osal käesoleva lepingu allakirjutamise ajal.

2. Iga lepinguosaline riik teeb Euroopa Nõukogu peasekretärile teatavaks iga asjassepuutuva uue õigusakti, mida ei ole veel võetud selle lepinguosalise riigi kohta lissasse 1. Teade esitatakse õigusakti avaldamisest alates kolme kuu jooksul või lepingu ratifitseerimise ajal, kui lepinguosaline riik avaldab õigusakti enne, kui ta ratifitseerib käesoleva lepingu.

Artikkel 8

1. Käesoleva lepingu lisas 2 on loetletud iga lepinguosalise riigi need lepingud, millele kohaldatakse artiklit 3 ning mis kehtivad käesoleva lepingu allakirjutamise ajal.

2. Iga lepinguosaline riik teeb Euroopa Nõukogu peasekretärile teatavaks iga sellise lepingu sõlmimise, millele kohaldatakse artiklit 3. Teade edastatakse lepingu jõustumisest või ratifitseerimisest alates kolme kuu jooksul, kui leping on jõustunud enne käesoleva lepingu ratifitseerimist.

Artikkel 9

1. Käesoleva lepingu lisas 3 on esitatud allakirjutamise ajal tehtud reservatsioonid.

2. Iga lepinguosaline riik võib artikli 7 või artikli 8 kohase teatamise ajal teha reservatsioone käesoleva lepingu rakendamise kohta selles teates nimetatud mis tahes õigusakti või lepingu suhtes. Reservatsiooni tegemise kohta esitatud avaldus lisatakse teatele ja teade jõustub koos uue õigusakti või lepingu jõustumisega.

3. Iga lepinguosaline riik võib enda poolt tehtud mis tahes reservatsiooni kas osaliselt või täielikult tagasi võtta Euroopa Nõukogu peasekretärile saadetava teatega. Teade jõustub ja käesolevat lepingut hakatakse vastavalt kohaldama teate kättesaamisele järgneva kuu esimesel päeval.

Artikkel 10

Käesoleva lepingu lisad on selle lahutamatud osad.

Artikkel 11

1. Käesoleva lepingu kohaldamise viis määratakse vajaduse korral kindlaks lepinguosaliste riikide pädevate valitsusasutuste kokkulepetega.

2. Lepinguosaliste riikide asjassepuutuvad pädevad valitsusasutused püüavad käesoleva lepingu tõlgendamise või kohaldamise vaidlused lahendada läbirääkimiste teel.

3. Kui sellist vaidlust ei ole läbirääkimiste teel kolme kuu jooksul lahendatud, antakse see lahendada vahekohtusse, mille koosseisu ja menetluse lepivad kokku asjaomased

lepinguosalisel riigid. Kui järgmise kolme kuu jooksul kokkuleppele ei jõuta, lahendab vaidluse vahekohtunik, kelle ühe asjassepuutuva lepinguosalise riigi taotlusel valib Rahvusvahelise Kohtu president. Kui ta osutub ühe vaidleva osapoole kodanikuks, siis tehakse vaidluse lahendamise ülesandeks Rahvusvahelise Kohtu asepresidendile või vanemusjärjekorras järgmisele kohtunikule, kes ei ole ühegi vaidluspoole kodanik.

4. Vahekohus või vahekohtunik teeb otsuse kooskõlas käesoleva lepingu põhimõtte ja vaimuga ning see otsus on lõplik ja siduv.

Artikkel 12

Kui lepinguosaline riik käesoleva lepingu denonsseerib,

- a) säilivad kõik lepingu alusel omandatud õigused ka siis, kui isik on lepingu kohaselt omandanud õiguse saada hüvitist mõne lepinguosalise riigi õigusakti alusel, elades ise teise lepinguosalise riigi territooriumil;
- b) jääb käesolev leping kehtima kindlustusperioodide ja nendega võrdsustatud perioodide kohta, mis täitusid enne denonsseerimise jõustumist; sel juhul arvestatakse tingimusi, mis võivad olla kindlaks määratud asjassepuutuvate lepinguosaliste riikide vahel sõlmitud täiendavate lepingutega, mis käsitlevad omandatavaid õigusi.

Artikkel 13

1. Käesolev leping on allakirjutamiseks avatud Euroopa Nõukogu liikmesriikidele ja kuulub ratifitseerimisele. Ratifitseerimiskirjad antakse hoiule Euroopa Nõukogu peasekretärile.
2. Käesolev leping jõustub teise ratifitseerimiskirja hoiuleandmisele järgneva kuu esimesel kuupäeval.
3. Iga järgmise allakirjutamise puhul jõustub leping ratifitseerimiskirja hoiuleandmisele järgneva kuu esimesel päeval.

Artikkel 14

1. Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee võib kutsuda käesoleva lepinguga ühinema iga riigi, kes Euroopa Nõukogusse ei kuulu.
2. Ühinemine toimub ühinemiskirja Euroopa Nõukogu peasekretärile hoiuleandmisega ja ühinemine jõustub hoiuleandmisele järgneva kuu esimesel päeval.
3. Käesoleva artikli alusel hoiule antud ühinemiskirjale lisatakse teade, mis sisaldab käesoleva lepingu lisades 1 ja 2 esitatavat informatsiooni, nii nagu asjassepuutuva riigi valitsus oleks ühinemispäeval olnud lepingule allakirjutanu.
4. Käesoleva lepingu tähenduses on käesoleva artikli lõike 3 alusel esitatud teade osa lisast, kuhu see oleks kantud juhul, kui asjaomase riigi valitsus oleks olnud lepingule allakirjutanu.

Artikkel 15

Euroopa Nõukogu peasekretär edastab:

- a) nõukogu liikmesriikidele ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni peadirektorile:
 - i) käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva ja lepingu ratifitseerinud liikmete nimed;
 - ii) artikli 14 alusel esitatud ühinemiskirjade hoiuleandmise ja sellega kaasnenud teated;
 - iii) artikli 16 alusel saadud teadete ja nende jõustumise kuupäevad;
- b) lepinguosalistele riikidele ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni peadirektorile:
 - i) artiklite 7 ja 8 alusel saadud teated;
 - ii) artikli 9 lõike 2 alusel tehtud reservatsioonid;
 - iii) artikli 9 lõike 3 kohased reservatsioonide tagasivõtmise teated.

Artikkel 16

Käesolev leping kehtib artikli 13 lõike 2 kohasest jõustumisest alates kaks aastat. Seejärel jääb leping aastakaupa jõusse nende lepinguosaliste riikide suhtes, kes ei ole lepingut Euroopa Nõukogu peasekretärile saadetud teatega denonsseerinud vähemalt kuus kuud enne esialgse kaheaastase tähtaja või enne iga järgmise aasta lõppemist. Teade jõustub pärast selle tähtaja lõppemist, mille kohta ta on esitatud. Selle tõenduseks on täievolilised esindajad käesolevale lepingule alla kirjutanud. Sõlmitud 11. detsembril 1953 Pariisis inglise ja prantsuse keeles. Mõlemad tekstid on võrdselt autentset ja ühes eksemplaris, mis jääb Euroopa Nõukogu arhiivi ning mille kinnitatud koopiad saadab peasekretär igale allakirjutanule ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni peadirektorile.